

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kymmenes jaosto)

17 päivänä heinäkuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artikla – Vastaus, joka on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä – Toimivalta, sovellettava laki, päätösten tunnustaminen ja täytäntöönpano ja virallisten asiakirjojen hyväksyminen ja täytäntöönpano perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotto – Asetus (EU) N:o 650/2012 – 10 artiklan 1 kohdan a alakohta – Toissijainen toimivalta – SEUT 267 artikla – Velvollisuus noudattaa ylemmän oikeusasteen antamia ohjeita

Asiassa C-55/23 [Jurtukała]ⁱ,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (Szczecin –Prawobrzeżen ja Zachódin piirioikeus, Puola) on esittänyt 6.12.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.2.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

PA,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

MO,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. Gratsias sekä tuomarit M. Ilešič (esittelevä tuomari) ja I. Jarukaitis,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian perustellulla määräyksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklan mukaisesti,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

ⁱ — Tämän asian nimi on kuvitteellinen. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

määräyksen

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 650/2012 (EUVL 2012, L 201, s. 107 sekä oikaisut EUVL 2012, L 344, s. 3 ja EUVL 2013, L 60, s. 140) 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan sekä SEUT 267 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty PA:n hakemuksesta vireille tullessa menettelyssä, jossa on kyse hänen Hampurissa (Saksa) 9.5.2020 kuolleen veljensä perillisten vahvistamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 650/2012 johdanto-osan 23 ja 30 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
"(23) Koska kansalaisten liikkuvuus lisääntyy, tässä asetuksessa olisi säädettävä, että yleisenä liittymäperusteena määritettäessä sekä toimivaltaa että sovellettavaa lakia on perittävän asuinpaikka kuolinhetkellä, jotta voidaan taata moitteeton oikeudenkäyttö [Euroopan] unionissa ja varmistaa perintöasian todellinen liittymä jäsenvaltioon, jossa toimivaltaa käytetään. – –
– –
(30) Jotta varmistettaisiin, että kaikkien jäsenvaltioiden tuomioistuimet voivat samoilla perusteilla käyttää toimivaltaa sellaisten henkilöiden perimyksen osalta, joilla ei kuollessaan ole asuinpaikkaa jäsenvaltiossa, tässä asetuksessa olisi lueteltava tyhjentävästi etusijajärjestyksessä perusteet, joilla tällaista toissijaista toimivaltaa voidaan käyttää."
- 4 Asetuksen II luku, jonka otsikko on "Toimivalta", sisältää muun muassa asetuksen 4–10 ja 15 artiklan.
- 5 Asetuksen 4 artiklassa, jonka otsikko on "Yleinen toimivalta", säädetään seuraavaa:
"Sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa perittävän asuinpaikka oli kuolinhetkellä, ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun perimyksestä kokonaisuudessaan."
- 6 Asetuksen 5 artiklan, jonka otsikko on "Oikeuspaikkasopimus", 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
"Jos perittävä oli 22 artiklan nojalla valinnut perimyksensä sovellettavaksi jonkin jäsenvaltion lain, kyseessä olevat asianosaiset voivat sopia, että kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimella tai tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta tehdä ratkaisu kaikista perimykseen liittyvistä asioista."
- 7 Asetuksen 6–9 artiklassa säädetään tarkemmin edellytyksistä, joiden täyttyessä sen 5 artiklan 1 kohtaa voidaan soveltaa.

- 8 Asetuksen 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Toissijainen toimivalta”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun perittävän asuinpaikka hänen kuollessaan ei sijaitse missään jäsenvaltiossa, sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa jäämistöomaisuutta sijaitsee, ovat kuitenkin toimivaltaisia tekemään ratkaisun perimyksestä kokonaisuudessaan, jos

a) perittävä oli kuollessaan kyseisen jäsenvaltion kansalainen; tai

b) perittävän edellinen asuinpaikka oli tuossa jäsenvaltiossa edellyttäen, että ajankohtana, jona asia tuli tuomioistuimessa vireille, ei ole kulunut yli viittä vuotta siitä, kun tuo asuinpaikka muuttui.

2. Jollei minkään jäsenvaltion tuomioistuin ole toimivaltainen 1 kohdan nojalla, sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa jäämistöomaisuutta sijaitsee, ovat kuitenkin toimivaltaisia tekemään ratkaisun kyseisestä omaisuudesta.”

- 9 Asetuksen 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Toimivallan tutkiminen”, säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltion tuomioistuimessa vireille pantu perintöasia koskee asiaa, jossa tuomioistuin ei tämän asetuksen mukaan ole toimivaltainen, sen on omasta aloitteestaan ilmoitettava, ettei sillä ole toimivaltaa.”

- 10 Asetuksen N:o 650/2012 III luvussa, jonka otsikko on ”Sovellettava laki”, olevan 22 artiklan, jonka otsikko on ”Lainvalinta”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Henkilö voi valita, että hänen perimyksensä kokonaisuudessaan sovelletaan sen valtion lakia, jonka kansalainen hän on valinnan tehdessään tai kuollessaan.

– –”

Puolan oikeus

- 11 Puolan siviiliprosessikoodeksista 17.11.1964 annetun lain (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego) (Dz. U. 2021, järjestysnumero 1085), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä siviiliprosessilaki), 386 §:n 6 momentissa säädetään seuraavaa:

”Toisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion perusteluissa esitetty oikeudellinen arvio sitoo sekä tuomioistuinta, jonka käsiteltäväksi asia on palautettu, että toisen oikeusasteen tuomioistuinta silloin, kun se käsittelee asiaa uudelleen. Tätä ei kuitenkaan sovelleta tapauksissa, joissa oikeudellinen tilanne tai tosiseikat ovat muuttuneet tai joissa toisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion antamisen jälkeen Sąd Najwyższy [(ylin tuomioistuin, Puola)] on oikeudellisen kysymyksen ratkaisevassa päätöslauselmassaan omaksunut toisenlaisen oikeudellisen arvion.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 12 Puolan kansalainen BF (jäljempänä perittävä) kuoli 9.5.2020 Hampurissa.

- 13 Perittävän sisar teki Prawobrzeże i Zachód w Szczecinielle (Szczecin –Prawobrzeżen ja Zachódin piirioikeus, Puola), joka on pyytänyt ennakkoratkaisua, hakemuksen perittävän perillisten vahvistamiseksi.
- 14 Hakemuksessaan PA ilmoitti, että hänen veljensä viimeinen asuinpaikka oli ollut Hampurissa, että tällä oli kiinteistöjä Puolassa ja ettei tämä ollut ilmoittanut valinneensa perintöönnsä sovellettavaa lakia. Hakija totesi hakemuksessaan lisäksi, että perittävän poika, puoliso, äiti, sisarentytär ja hakija itse olivat ilmoittaneet luopuvansa perinnöstä saksalaisessa tuomioistuimessa.
- 15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hylkäsi 30.8.2022 antamallaan päätöksellä PA:n hakemuksen sillä perusteella, ettei puolalaisilla tuomioistuimilla ollut toimivaltaa lausua perittävän perimyksistä, koska tämän viimeinen asuinpaikka oli sijainnut muualla kuin Puolan tasavallassa. Se katsoi, ettei asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä toissijaista toimivaltaa koskevaa sääntöä voitu soveltaa, koska kyseinen sääntö koski vain sellaista perittävää, jonka viimeinen asuinpaikka ei ollut missään jäsenvaltiossa.
- 16 Sąd Okręgowy w Szczecinie (Szczecin alueellinen tuomioistuin, Puola), johon päätöksestä valitettiin, kumosi 14.11.2022 antamallaan päätöksellä 30.8.2022 annetun päätöksen, koska se katsoi, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tulkinta asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohdasta oli virheellinen. Sąd Okręgowy w Szczecinie mukaan kyseisessä säännöksessä annetaan toissijainen toimivalta jäsenvaltiolle, johon perittävältä on jäänyt omaisuutta ja jonka kansalainen hän oli, vaikka hänen asuinpaikkansa ei olisikaan sijainnut kyseisessä jäsenvaltiossa.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi pääasia on saatettu uudelleen, on eri mieltä Sąd Okręgowy w Szczecinie asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohdasta omaksumasta tulkinnasta, joka on sen mukaan asetuksen N:o 650/2012 sanamuodon ja tavoitteiden vastainen.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, että kansallisen oikeuden mukaan asiaa käsittelevää tuomioistuinta sitoo ylemmän oikeusasteen omaksuma unionin oikeuden virheellinenkin tulkinta, joten kyseessä oleva unionin oikeuden tulkintaa koskeva ristiriita voidaan ratkaista vain unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymykseen antamalla vastauksella. Se toteaa tämän osalta, ettei yhdessäkään kansallisessa oikeussäännössä mainita nimenomaisesti, että unionin tuomioistuimen vastauksen perusteella se voisi poiketa ylemmän tuomioistuimen tulkinnasta. Se katsoo kuitenkin, että myötävaikuttaakseen SEUT 267 artiklalla tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseen sen on voitava ottaa täysimääräisesti huomioon ennakkoratkaisuasiassa annetussa tuomiossa vahvistettu unionin oikeuden tulkinta, vaikka tämä tulkinta poikkeaisi kansallisen ylemmän tuomioistuimen tulkinnasta pääasiassa.
- 19 Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie päätti tämän vuoksi lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [asetuksen N:o 650/2012] 10 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että sitä sovelletaan vain silloin, kun perittävän kotipaikka ei ollut missään sellaisessa jäsenvaltiossa, jota asetusta sitoo, vai annetaanko siinä toissijainen toimivalta jäsenvaltiolle, jossa perittävällä oli omaisuutta ja jonka kansalainen hän oli kuolinhetkellä, vaikka hänen asuinpaikkansa oli tuolloin jossakin sellaisessa muussa jäsenvaltiossa, jota asetusta sitoo?

- 2) Onko unionin oikeutta ja erityisesti SEUT 267 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansallisen oikeuden säännökselle, jonka mukaan tuomioistuinta sitoo sellainen ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen oikeudellinen arvio unionin oikeuden tulkinnasta, joka on ristiriidassa sen tulkinnan kanssa, jonka unionin tuomioistuin on esittänyt tietyssä yksittäistapauksessa antamassaan ennakkoratkaisussa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 20 Unionin tuomioistuin voi työjärjestyksensä 99 artiklan mukaan esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää ratkaista asian perustellulla määräyksellä, jos kysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä tai jos kysymykseen annettavasta vastauksesta ei ole perusteltua epäilystä.
- 21 Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin katsoo ensimmäisen kysymyksen osalta, ettei asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuoto jätä sijaa perustellulle epäilylle, ja toisen kysymyksen osalta, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyytämä unionin oikeuden tulkinta on selvästi johdettavissa 5.10.2010 annetusta tuomiosta Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581). Käsiteltävässä asiassa on siis sovellettava työjärjestyksen 99 artiklaa.

Ensimmäinen kysymys

- 22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäinen kysymys koskee asiallisesti sitä, onko asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä säädettyä toissijaista toimivaltaa koskevaa sääntöä sovelletaan ainoastaan silloin, kun perittävän asuinpaikka oli tämän kuolinhetkellä jäsenvaltiossa, jota kyseinen asetus ei sido, tai jossakin kolmannessa valtiossa.
- 23 Tämän osalta on muistettava, että asetuksen N:o 650/2012 4 artiklassa vahvistetaan yleistä toimivaltaa koskeva sääntö, jonka mukaan sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa perittävän asuinpaikka oli tämän kuolinhetkellä, ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun perimyksestä kokonaisuudessaan.
- 24 Jos perittävän asuinpaikka oli jäsenvaltiossa, sellaisen muun jäsenvaltion, jonka kansalainen hän oli, tuomioistuimet voivat tulla toimivaltaisiksi asetuksen N:o 650/2012 5–9 artiklan mukaisesti, jos perittävä oli valinnut asetuksen 22 artiklan mukaisesti perimyksensä kokonaisuudessaan sovellettavaksi laiksi viimeksi mainitun jäsenvaltion lain.
- 25 Asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vahvistetaan lisäksi toissijainen toimivaltasääntö, joka antaa sen jäsenvaltion tuomioistuimille toimivallan ratkaista perimystä koskeva asia kokonaisuudessaan siinä jäsenvaltiossa, jossa jäämistöomaisuutta sijaitsee, jos perittävä oli kuolinhetkellään kyseisen jäsenvaltion kansalainen. Kuten kyseisen asetuksen 10 artiklan 1 kohdan ensimmäisen osan sanamuodosta ilmenee, tähän säännökseen perustuvasta toissijaisesta toimivallasta on kuitenkin säädetty vain sen tapauksen varalta, että perittävän asuinpaikka ei hänen kuolinhetkellään sijainnut missään jäsenvaltiossa.
- 26 Tämän osalta on muistettava, että unionin tuomioistuin on täsmentänyt tulkitessaan asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan 7.4.2022 antamassaan tuomiossa V A ja Z A (Toissijainen toimivalta perintöasioissa) (C-645/20, EU:C:2022:267), että sekä kyseisen asetuksen 4 artiklan että sen 10 artiklan 1 kohdan ainoana tarkoituksena on vahvistaa yhdenmukaiset

- perusteet tuomioistuimen toimivallalle antaa ratkaisu perimyksestä kokonaisuudessaan. Asetuksen II luvussa, jossa vahvistetaan joukko perimystä koskevia toimivaltasääntöjä, olevassa 10 artiklassa säädetään toissijaisesta toimivallasta suhteessa asetuksen 4 artiklassa vahvistettuun yleistä toimivaltaa koskevaan sääntöön, jonka mukaan perittävän asuinpaikan tuomioistuimet ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun kyseessä olevasta perimyksestä kokonaisuudessaan (tuomio 7.4.2022, V A ja Z A (Toissijainen toimivalta perintöasioissa), C-645/20, EU:C:2022:267, 30 kohta).
- 27 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt tässä yhteydessä, ettei asetuksen N:o 650/2012 4 artiklassa vahvistetun oikeuspaikan ja sen 10 artiklassa vahvistetun oikeuspaikan välillä ole hierarkkista suhdetta, koska ne koskevat eri tapauksia. Myöskään se, että kyseisen asetuksen 10 artiklassa tarkoitettu toimivalta luonnehditaan ”toissijaiseksi”, ei merkitse sitä, ettei tämä säännös olisi yhtä sitova kuin mainitun asetuksen 4 artikla, joka koskee yleistä toimivaltaa. Tässä yhteydessä ilmaisun ”kuitenkin” käyttäminen asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdassa antaa ymmärtää, että kyseinen säännös koskee asetuksen 4 artiklassa vahvistettua yleistä toimivaltasääntöä vastaavaa ja täydentävää toimivaltasääntöä, joten jos 4 artiklaa ei sovelleta, on tarkastettava, täyttyvätkö asetuksen 10 artiklassa säädetyt toimivaltaperusteet (tuomio 7.4.2022, V A ja Z A (Toissijainen toimivalta perintöasioissa), C-645/20, EU:C:2022:267, 33 ja 34 kohta).
- 28 Lisäksi unionin tuomioistuin on katsonut, että nämä säännöt, jotka koskevat tuomioistuimen toimivaltaa antaa ratkaisu perimyksestä kokonaisuudessaan, eivät anna asianomaisille osapuolille mahdollisuutta valita etujensa perusteella jonkin jäsenvaltion oikeuspaikasta, jollei kyseisen asetuksen 5 artiklan soveltamisesta siinä tapauksessa, että perittävä valitsee perimyksensä sovellettavan lain, muuta johdu (tuomio 7.4.2022, V A ja Z A (Toissijainen toimivalta perintöasioissa), C-645/20, EU:C:2022:267, 32 kohta).
- 29 Mitä tulee tarkemmin olosuhteisiin, joissa unionin tuomioistuin omaksui tällaisen tulkinnan, todettakoon, että 7.4.2022 annetun tuomion V A ja Z A (Toissijainen toimivalta perintöasioissa) (C-645/20, EU:C:2022:267) 25 kohdassa lähtökohtana oli se, että perittävän asuinpaikka oli Yhdistyneessä kuningaskunnassa eli jäsenvaltiossa, jota asetus N:o 650/2012 ei sitonut edes ennen kyseisen maan eroamista unionista. Unionin tuomioistuin katsoi tulkitakseen tämän asetuksen 10 artiklaa, että kyseisessä artiklassa säädettyjä toimivaltasääntöjä voitiin soveltaa, kun perittävän asuinpaikka oli ollut unionin jäsenvaltiossa, jota kyseinen asetus ei sido.
- 30 Kuten ennakkoratkaisupyyntöä ilmenee, käsiteltävässä asiassa perittävän viimeinen asuinpaikka oli Saksassa, eikä perittävä ollut valinnut koko perimyksensä sovellettavaa lakia.
- 31 Asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan yksiselitteisestä sanamuodosta käy selvästi ilmi, ettei tätä säännöstä sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa perittävän asuinpaikka oli tämän kuolinhetkellä jäsenvaltiossa, jota kyseinen asetus sitoo.
- 32 Ensimmäiseen kysymykseen on edellä tarkasteltujen näkökohtien perusteella vastattava, että asetuksen N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä säädettyä toissijaista toimivaltaa koskevaa sääntöä sovelletaan ainoastaan silloin, kun perittävän asuinpaikka oli tämän kuolinhetkellä jäsenvaltiossa, jota kyseinen asetus ei sido, tai jossakin kolmannessa valtiossa.

Toinen kysymys

- 33 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toinen kysymys koskee asiallisesti sitä, onko unionin oikeus – erityisesti SEUT 267 artikla – esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, joka ratkaisee asian sen jälkeen, kun ylempi tuomioistuin on kumonnut sen antaman ratkaisun, on kansallisen prosessioikeuden mukaan sidottu tämän ylemmän tuomioistuimen tekemiin oikeudellisiin arviointeihin silloin, kun nämä arvioinnit eivät ole unionin oikeuden – sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut – mukaisia.
- 34 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa annetaan kansallisille tuomioistuimille mitä laajimmat mahdollisuudet saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos ne katsovat, että niiden käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys sellaisten unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkinnasta tai pätevyyden arvioinnista, joita tarvitaan niiden käsiteltäväksi saatetun riita-asian ratkaisemisessa (tuomio 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Lisäksi on muistettava, että unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisumenettelyssä antama tuomio sitoo kansallista tuomioistuinta kyseessä olevien unionin toimielinten toimien tulkinnan tai pätevyyden osalta sen ratkaistessa käsiteltävänä olevaa asiaa (tuomio 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 Kansallinen tuomioistuin, joka on käyttänyt sille SEUT 267 artiklan toisessa kohdassa annettua mahdollisuutta, on tältä osin sidottu pääasian ratkaisussa tulkintaan, jonka unionin tuomioistuin on omaksunut kyseisistä säännöksistä, ja sen on tapauksen niin vaatiessa sivuutettava ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen arvioinnit, jos se katsoo tämän tulkinnan perusteella, etteivät kyseiset arvioinnit ole unionin oikeuden mukaisia (tuomio 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, 30 kohta ja tuomio 9.9.2021, Dopravní podnik hl. m. Prahy, C-107/19, EU:C:2021:722, 46 kohta).
- 37 Unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteesta seuraa lisäksi, että jos kansallinen tuomioistuin, jonka tehtävänä on toimivaltansa puitteissa soveltaa unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä, ei voi tulkita kansallista säännöstöä unionin oikeuden vaatimusten mukaisesti, sillä on velvollisuus varmistaa kyseisten säännösten ja määräysten täysi vaikutus ja jättää tarvittaessa omasta aloitteestaan soveltamatta kaikki unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevat kansallisen lainsäädännön säännökset ilman, että sen olisi pyydettävä tai odotettava, että tällainen säännös ensin poistetaan lainsäädäntöteitse tai jossain muussa perustuslaillisessa menettelyssä (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 9.9.2021, Dopravní podnik hl. m. Prahy, C-107/19, EU:C:2021:722, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Sen osalta, onko olemassa kansallisia oikeussääntöjä, joiden mukaan jonkin toisen kansallisen tuomioistuimen omaksuma unionin oikeuden tulkinta sitoo kansallista tuomioistuinta ehdottomasti, unionin tuomioistuin on jo todennut, että unionin oikeus on esteenä sille, että kansallista tuomioistuinta sitoisi kansallinen sääntö, jonka mukaan sen on noudatettava ylemmän kansallisen tuomioistuimen tekemiä arviointeja, kun ilmenee, etteivät nämä arvioinnit ole unionin oikeuden mukaisia (tuomio 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, 32 kohta).

- 39 Vaatimus unionin oikeuden täyden vaikutuksen varmistamisesta merkitsee näin ollen sitä, että kansallinen tuomioistuin on velvollinen tarvittaessa muuttamaan vakiintunutta oikeuskäytäntöä, jos se perustuu sellaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan, joka on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa (tuomio 9.9.2021, Dopravní podnik hl. m. Prahy, C-107/19, EU:C:2021:722, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on siis tässä tapauksessa velvollisuus varmistaa SEUT 267 artiklan täysi vaikutus olemalla tarpeen vaatiessa omasta aloitteestaan soveltamatta kansallisia menettelysäännöksiä – käsiteltävässä asiassa siviiliprosessilain 386 §:n 6 momenttia – joilla se veloitetaan soveltamaan Sąd Okręgowy w Szczecinie lain tulkintaa, jos tämä tulkinta ei ole unionin oikeuden mukainen, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut.
- 41 Toiseen kysymykseen on edellä tarkasteltujen näkökohtien perusteella vastattava, että unionin oikeutta – erityisesti SEUT 267 artiklaa – on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, joka ratkaisee asian sen jälkeen, kun ylempi tuomioistuin on kumonnut sen antaman ratkaisun, on kansallisen prosessioikeuden mukaan sidottu tämän ylemmän tuomioistuimen tekemiin oikeudellisiin arviointeihin silloin, kun nämä arvioinnit eivät ole unionin oikeuden – sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut – mukaisia.

Oikeudenkäyntikulut

- 42 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on määrännyt seuraavaa:

- 1) Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 650/2012 10 artiklan 1 kohdan a alakohtaa**

on tulkittava siten, että

kyseisessä säännöksessä säädettyä toissijaista toimivaltaa koskevaa sääntöä sovelletaan ainoastaan silloin, kun perittävän asuinpaikka oli tämän kuolinhetkellä jäsenvaltiossa, jota kyseinen asetus ei sido, tai jossakin kolmannessa valtiossa.

- 2) Unionin oikeutta – erityisesti SEUT 267 artiklaa –**

on tulkittava siten, että

se on esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, joka ratkaisee asian sen jälkeen, kun ylempi tuomioistuin on kumonnut sen antaman ratkaisun, on kansallisen prosessioikeuden mukaan sidottu tämän ylemmän tuomioistuimen tekemiin oikeudellisiin arviointeihin silloin, kun nämä arvioinnit eivät ole unionin oikeuden – sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut – mukaisia.

Allekirjoitukset